

נחמה וצדקה

בסייעתא דשמיא | תרומה תשפ"ג | גליון מס' 183

פרפראות

ועצי שטים, (כ"ה ה').

פירש רש"י, וזה לשונו, **ועצי שטים**, ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא, יעקב אבינו צפה ברוח הקדש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא

ולכאורה מבואר להדיא שכופין על התרומה, שהרי לומדים מפרשה זו שצריך שנים כדי לגבות צדקה, וכדכתיב **והם יקחו**, ואם כן קשה על מה שכתוב התרגום יונתן שלא יהיה באלמותא (שאין כופין), הרי מבואר בהדיא בקרא שכופין על מצוה זו, וצריך ביאור.

ג

אכן יש לדחות שאינו מוכח שפסוק זה מדבר על הכפייה, אלא זה תלוי במחלוקת ראשונים, דהנה עיין שם, דמבואר שממשכנים על הצדקה, ומקשה בגמרא והא כתיב **ופקדתי על כל לוחציו**, ואמר ר' יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב ואפילו על גבאי צדקה, ע"כ, פירוש אפילו שגבאי צדקה עושים מצוה, אבל אם הם כופין על זה הם מקבלים עונש, וכדכתיב **ופקדתי וגו'**, הרי שאסור לכוף על הצדקה.

ומתוך בגמרא, הא דאמיד הא דלא אמיד, ע"כ, ומבואר בגמרא דרק מי שהוא אמיד כופין אותו על הצדקה, וקאמר בגמרא שם, שרבה היה כופה על הצדקה, דרבה כפייה לרב נתן בר אמי ואפיק מיניה ארבע מאה זוזי לצדקה, עיין שם.

הרי שיש אופנים מסוימים שכופין על הצדקה, ואם כן מוכח דגם בפרשה זו כופין על מצוה זו.

אכן עיין בתוספות שם, ד"ה אכפיה לרב נתן, וזה לשונו, ואם תאמר והא בפרק כל הבשר (חולין ק"י), אמר כל מצות עשה שמתן שכרה כתובה בצידה, אין בית דין של מטה מוזהרים עליה, וגבי צדקה כתיב **כי פתוח תפתח את ירך לו** וכתיב **כי בגלל הדבר הזה יברכה**, (ואם כן אי אפשר לכוף על הצדקה), ואומר ר"ת דהאי כפיה בדברים וכו' ועוד תירץ (תירוצ' שני), דהכא קבלו עליהם שיכופו אותן הגבאי, ולר"י נראה (תירוצ' שלישי), דבצדקה כופין, משום דאית בה לאו, דכתיב בה **לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ וגו'**, ע"כ.

ומבואר לפי ר"ת (שני התירוצים הראשונים), שבעצם אין במצות צדקה כפייה, ומשום שמתן שכרה כתוב בצידה, ורבה היה כופה רק בדברים, או ששם קיבלו עליהם וכו', אמנם לר"י (תירוצ' השלישי), באמת כופין על מצות צדקה, משום רק על מצות עשה שמתן שכרה בצידה אין כופין, אבל צדקה שישנו בו גם שתי מצוות לא תעשה, בית דין כופין עליו משום הלא תעשה שבו.

ועיין עוד בתוספות שהוסיף תירוצ' רביעי, וזה לשונו, ולריצב"א נראה, דהא דאין בית דין מוזהרין על מצות עשה שמתן שכרן בצדה, היינו דאין נענשין, ע"כ.

ולכאורה לריצב"א באמת כן כופין על מצות צדקה².

ועל כל פנים מתבאר שישנם שני דרכים בראשונים האם כופין על מצות צדקה או לא.

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי.

א

עיין בתרגום הנקרא יונתן, שכתב, וזה לשונו, מליל עם בני ישראל ויסבון קדמי אפרשותא מן כל דיתרעי לביה, ולא באלמותא תסבון ית אפרשותי, (דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו ליבו, ולא בכח תיקחו את תרומתי), ע"כ.

ועיין בפירוש יונתן שכתב, וזה לשונו, ולא באלמותא, פירוש שלא יקחו בחזקה ובכח, (אלם, לשון חזקה וכו'), והזהיר בזה (לא לקחת בחזקה), דלא תימא מדכתיב דיתרעי לביה, פירוש רצון ליבו, דפירושו דומיא **דלרצונו** דזיקרא, (פירוש דכתיב לגבי קרבנות), דכופין אותו עד יאמר רוצה אני¹, אלא לא בחזקה ושום כפייה, ע"כ, פירוש, שהיה כאן הוה אמינא שאפשר לקחת התרומה בכח ובחזקה, קא משמע לן קרא שלא יקחו את התרומה בכח.

ולכאורה מה שכתב בפירוש יונתן צריך ביאור, דאין הכי נמי שהתרגום תירגם ולא באלמותא, שמשמע שאין כופין, אך דבר זה גופא צריך ביאור, דמהיכי תיתי באמת שאין כופין, והיכא כתיב כאן בפסוק שאין כופין, אדרבה לכאורה בפשטות משמע בפסוק שכופין, שזה מה שכתוב כאן **מאת כל איש אשר ידבנו לבו**, פירוש שכבר נדר **תקחו את תרומתי**, אפילו בעל כרחו, מכיון שכבר נדה, ודומיא דקרבנות, שאם כבר נדר כופין אותו להביא קרבנותיו, וכדכתיב **לרצונו**, שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני, וצריך ביאור.

ב

והנה עוד צריך ביאור, דעיין בבא בתרא (ח:), דקתני שאין עושין שררות על הציבור פחות משנים, ומקשה בגמרא מנא הני מילי, ותירץ אמר קרא **והם יקחו את הזהב וגו'**, עיין שם.

והנה הך דין שאין עושין שררות על הציבור פחות משנים נאמר לגבי צדקה, וכדקתני שם, תנו רבנן, קופה של צדקה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה, נגבית בשנים שאין עושים שררות על הציבור פחות משנים, ודבר זה ילפינן ממה שכתוב בפרשה זו של תרומת המשכן **והם יקחו** הרי שצריך שנים.

והנה עיין שם בגמרא, דאיתא, מאי שררותא, (פירוש מה הטעם שאין עושים שררות בפחות משנים), דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה, לפי שממשכנין על הצדקה וכו', עיין שם, ומבואר שכל הטעם שצריך שנים הוא משום שמשמכנים, פירוש שכופין על הצדקה, ומשום הכי צריך שנים, עיין שם.

(2) ועי' בב"י (יו"ד סי' רמ"ח), שהביא הרבה דעות בראשונים בענין זה.

(1) עי' חולין (י"ג), וסוף מנחות.

והנה אם נפרש כשיטת ר"ת, שבעצם אין כופין על מצות צדקה, אם כן מה שכתוב שבצדקה צריך שנים, אין זה דין כפייה כלל, דמה שכופין כאן הוא או בדברים או היכא שבני העיר הסכימו, וכמבואר בתוספות, ואם כן יש לומר שגם מה שכתוב כאן בפרשה **והם יקחו**, איירי באופן זה דכפיית דברים וכדומה, ואין כאן קושייה.

ד

אכן נראה דזה אינו, ולא מיבעי להנך שיטות שנקטו שבאמת כופין על הצדקה, אם כן הרי בוודאי כופין על תרומת המשכן דכתיב **והם יקחו**, אלא אפילו להנך דסבירא להו דאין כופין על מצות צדקה, ואין כאן הכרח שהך פסוק מיירי בכפייה ממש, מכל מקום הא דאין כופין על הצדקה, טעמא הוא משום דכתיב מתן שכרה בצידה, וכמו שכתבו בתוספות, דכתיב **כי בגלל הדבר הזה יברכך**.

אכן בפרשה זו של תרומת המשכן דכתיב **ויקחו לי תרומה** וגו', לא כתוב שום מתן שכר בצידו, ואם כן מהיכי תיתי שלא יכפו בית דין על מצוה זו, והדרא קושייא לדוכתא, וצריך ביאור.

ה

כתיב **דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו**,

והנה עיין מה שכתב הר"ש סירילאו, ריש מסכת שקלים (ירושלמי), לבאר שיש כאן שני מיעוטים, **איש** למיעוטי קטן ממצוה זו, ו**ידבנו לבו** למעט חרש ושוטה, עיין שם.

ולכאורה צריך ביאור אמאי צריך שני מיעוטים הרי חרש ושוטה פטורים הם מכל המצוות, ומפני שאין להם דעת כקטן, ואם כן קשה שהרי מכיון שכבר נתמעט הקטן, ממילא נתמעטו גם החרש והשוטה, והוא הדין להיפך, שאם נתמעטו החרש והשוטה, ממילא נתמעט גם הקטן, וצריך ביאור.

ובהכרח צריך לומר שיש כאן שני לימודים שונים, חדא **ויקחו לי תרומה**, ועוד כתוב כאן עוד מצוה אחרת **תקחו את תרומתי**, וממילא צריך שני מיעוטים, מיעוט לכל מצוה³.

ולכאורה זה מבואר גם בפירוש רש"י כאן שכתב בד"ה **תקחו את תרומתי**, וזה לשונו, אמרו רבותינו, שלוש תרומות אמורות כאן, אחת

(3) ולכאור' מבואר דלא כמו שכת' בקול אליהו כאן, לבאר אמאי פתח בלשון נסתר **ויקחו לי**, וסיים בלשון נוכח **תקחו את תרומתי**, וכת' לבאר שסיפא דקרא הוא פי' לרישא, שכת' כאן ממי יקחו את התרומה מאלו שהם בגדר ידבנו ליבו, והם אומרים **תקחו את תרומתי**, עיי"ש, והנה מתבאר לכאור' שזה לקיחה אחת, אכן ממה שנתבאר כאן, משמע שיש כאן ב' דברים נפרדים, ועי'.

פרפראות/המשך

ולפי זה יוצא שנשאר ארונו של יוסף לבדו בלי מי שיטפל בו, ורק משה הלך והטריח עצמו לחפשו ולהוציא ארונו של יוסף, ומשום הכי נחשב משה **כחכם לב יקח מצות**, ודו"ק.

והשתא גם מובן מה שלא נחשב הבאת עצי שטים בכלל **כחכם לב יקח מצות**, שלא היה בהם חיפוש מיוחד, ולא היה וטירחא יתירה אחר המצוות, ודו"ק.

ונראה להוסיף עוד, דהנה מה שכתב רש"י, שיעקב ציוה לבניו ליטול עצי שטים עמהם כשיצאו ממצרים, צריך ביאור מה הפירוש 'עמהם', הרי כל בניו כבר מתו במצרים.

אכן נראה ד'עמהם' פירושו שבניו יטלו העצי שטים עמהם ממש, פירוש שיניחום ליד עצמותיהם שלהם, וממילא כשהשבים יקחו את עצמות אבותיהם יהיו עמהם גם העצי שטים, וזה הפירוש שיטלו העצי שטים עמהם, עמהם ממש, ודו"ק.

והשתא מבואר שפיר אמאי לא נחשב לקיחת העצי שטים כמצוה בפני עצמה, דכשם שבלקיחת עצמותיהם של השבטים לא נחשבו נושאייהם **לחכם לב יקח מצות**, שאין בזה טירחא יתירה, כמו כן לא נחשבו גם נשיאת העצי שטים שהיה בלא טירחא יתירה, ודו"ק.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, (כ"ה ח').

הקושיא ידועה שפתח בלשון יחיד **מקדש**, וסיים בלשון רבים **בתוכם**².

ונראה שיש לבאר על פי הא דאיתא בסוכה (טו), דאמר רב ששת משום רבי עקיבא, מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה, תלמוד לומר **חג הסוכות שבעת ימים לה'**, ותניא רבי יהודה בן בתירה אומר, כשם שחל שם שמים על החגיגה, כך חל שם שמים על הסוכה, שנאמר **חג הסוכות שבעת ימים לה'**, מה חג לה' אף סוכה לה', ע"כ.

ארוזים למצרים ונטעם, וצוה לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים, ע"כ.

ומבואר שבני ישראל לקחו עמהם עצי שטים כשיצאו ממצרים.

וראייתו מקשים, אהא דדרשי חז"ל (סוטה י"ג), על מה שכתוב **כחכם לב יקח מצות** וגו', דקאי על משה רבינו ששאר בני ישראל עסקו בביזת הים ומשה הלך לקחת את עצמות יוסף וכו', עיין שם, ולכאורה היו גם עוד אנשים שלקחו עמהם מצוות, והיינו אותם האנשים שהיו עמהם העצי שטים, ואמאי קדרשי פסוק זה של **כחכם לב יקח מצות**, רק על משה, כאילו רק הוא לקח מצוות.

אכן לכאורה גם בלי זה קשה, שהרי כל שאר השבטים גם לקחו עצמותיהם, שהרי העלו העצמות של שאר השבטים¹, ואמאי דרשו פסוק זה רק על משה, ולא על שאר השבטים, ולדוגמא ששבט ראובן לקחו עצמות ראובן אביהם, ושבט שמעון לקחו עצמות שמעון אביהם, וכן כולם, ואמאי קאמרי שרק משה הוא החכם לב, וצריך ביאור.

אכן נראה שמה שכל שבט לקחו את עצמות אביהם עמהם, אין בזה ענין של **כחכם לב יקח מצות** וגו', שהרי עצמות אלו הם מאבי השבט שלהם, שאליו הם מתייחסים, ואין בזה ענין של לקיחת מצוות, דענין לקיחת מצוות היינו שהולך וטורח לעשות מצוה, וכמו שדרשו חז"ל שכולם פנו לביזת הים, והיינו שמשא לקח את המצוות באותו דרגה ששאר בני ישראל לקחו את ביזת הים, ודו"ק.

אכן מכל מקום אכתי צריך ביאור, אם נאמר שכל שבט ושבט לקחו את עצמות אביהם, אמאי לא לקחו שבטו של יוסף את עצמות יוסף אביהם, ולכאורה צריך לומר מכיון ששבט יוסף נתחלק לשני שבטים, מנשה ואפרים, אם כן יש לומר ששבט אפרים לקחו את עצמותיו של אפרים אביהם, ושבט מנשה לקחו את עצמותיו של מנשה אביהם, אבל של יוסף עצמו לא לקחו אותם אף אחד מבניו, (ובפרט שלא ידעו היכן היו עצמות יוסף), ודו"ק.

(2) ועי' מש"כ בזה ליקוטי נ"י תשפ"א תשפ"ב.

(1) כמבואר בחז"ל, עי' רש"י פ"ב בשלח, ד"ה ויקח משה, עיי"ש.

תרומת בקע לגלגלת שנעשו מהם האדנים וכו' ואחת תרומת המזבח בקע לגלגלת, לקופות, לקנות מהן קרבנות צבור, ואחת תרומת המשכן, נדבת כל אחד ואחד שהתנדבו, ע"כ.

הרי מבואר שיש כאן כמה מצוות של תרומה להקדש.

אכן מכל מקום עדיין צריך ביאור, אמאי ברישא כתיב **ויקחו** וכו' **כל איש**, וכדקאמר למעט קטן, ובסיפא כתיב **תקחו את תרומתי** וכתיב **ידבנו לבו**, למעט חרש ושוטה, וקשה אמאי לא השווה את מידותיו, וצריך ביאור.

1

והנראה בזה, דהנה עיין רש"י שמבאר מה הם השלוש תרומות (הכתובים כאן, א), תרומת בקע לגלגלת, שמהם נעשו האדנים, ב), תרומת המזבח, בקע לגלגלת, לקנות מהם קרבנות, והנה שני אלו הם חובה, וצריך לתת מחצית השקל בדיוק, לא פחות ולא יותר, וכמו שכתוב להדיא בריש פרשת כי תשא.

אכן יש תרומה שלישית, ג), ויש לומר שהיא המבוארת כאן בפרשה זו, והיינו תרומת המשכן, שכל אחד נותן לפי נדבת ליבו.

והנה לגבי השני תרומות הראשונות שהם חובה, שפיר יש לומר שיש

בהם מיעוט להוציא קטן⁴, ומשום הכי עליהם כתיב **איש** להוציא את הקטן⁵, ובוודאי **איש** זה כולל גם את החרש והשוטה, שאין להם דעת כקטן⁶, ולכן יש לו ילפותא בפני עצמו.

אכן יש עוד נדבה שזה תלוי ברצון הנותן, וכמו שכתוב **אשר ידבנו לבו**, והנה נדיבות הלב אינו שייך בחרש ושוטה, שאין להם דעת כלל, אכן קטן אף שאין לו דעת, מכל מקום בחינת נדיבות לב יש לו, ומשום הכי יש לומר שבנדבה זו לא נתמעטו רק אלו שאין להם דעת כלל, וכחרש ושוטה, מה שאין כן קטן אף שאין לו דעת שלימה, מכל מקום לב להבין יש לו, ושייך אצלו **ידבנו לבו**, ודו"ק.

ולפי זה שפיר יש לומר שיש שני מיעוטים, ומי שנתמעט מפרשת תרומת חובה, אינו בהכרח שנתמעט מפרשת תרומת נדבה, שתלוי בנדיבות הלב, ודו"ק.

2

והשתא דאתינן להכא, יש לומר דאף שיש לומר ששייך בפרשת תרומת

(4) ולכמה ראשונים גם פחות מכ'.

(5) או פחות מבין י"ג, או פחות מבין כ', למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה.

(6) עי' לשון רש"י

פרפראות/המשך

כליה של המנורה בכלל כבר זה, עיין שם.

והנה עיין ברמב"ן שבתחילת דבריו הביא דברי רש"י וכתב שכן הוא פשוטו של מקרא, ואחר זה כתב שדבר זה הוא תימה, שלא יכתב בתורה כמה הוא משקל המנורה עצמה וכו', (פירוש איזה חלק מהככר זהב הוא למנורה, ואיזה חלק מהככר זהב הוא לכליה).

ועיין שם מה הביא ברמב"ן מהגמרא במנחות (פ"ח:), פלוגתא בין ר' נחמיה ור' יהודה, האם הנרות (פירוש המקום ששם את הפתילות), הם חלק מגוף המנורה או לא, שלפי ר' נחמיה המנורה עצמה הייתה כבר זהב טהור בלי הכלים, ולפי ר' יהודה מה שהיה מחובר למנורה היה נעשה מן הככר ומקשה עימה, עיין שם, ועוד הביא שם פירוש מברייטא דמלאכת המשכן, שהכלים המוזכרים כאן בפרשה הם היו הכלים שהיו נעשים עימה, עיין שם.

ועל כל פנים מבואר (לכולי עלמא), שרק מה שנחשב מגוף המנורה היה נעשה מהככר זהב טהור, ולא כל הכלים ממש, שאלו הכלים שלא היו מגוף המנורה לא היו בכלל הככר זהב, ואם כן צריך ביאור מה שמשמע כאן מרש"י שגם שאר הכלים נכללו בהן כבר זהב טהור, וצריך ביאור.

הנה איתא במנחות (כ"ט), והתניא ר' יוסי ב"ר יהודה אומר, מעשה והיתה מנורת בית המקדש יתירה על של משה בדנר זהב קורדיקני, והכניסוה שמונים פעמים לכור והעמידוה על ככה, עיין שם.

ובפשטות משמע שאף לפני שהייתה בדיוק כבר זהב גם היו משתמשים בה במקדש, ולכאורה יוקשה איך השתמשו בו אם היה יותר מככר זהב, הלוא איתא שם (פ"ח:), (הובא כאן ברש"י), שצריך להיות כבר זהב לא פחות ולא יותר, וכאן הרי היה יותר, וצריך ביאור.

ונראה דהנה תניא במנחות (כ"ח:), **ככר זהב טהור יעשה אותה את כל הכלים האלה**, באה זהב באה ככר, אינה באה זהב אינה באה ככר, ע"כ, פירוש דישי ילפותא מיוחדת דרך כשהמנורה נעשית מזהב אז יש דין שיעשה מככר זהב לא פחות ולא יותר, וכמו שהביאו שם עוד דינים (כגון גביעים וכפתורים ופרחים,

ומבואר דמחמת שעל הסוכה חל שם שמים, משום הכי נאסרה בהנאה כל זמן המצוה.

והנה שם איירי אף בלוקח עצים של חול, מכיון שעושה אותם סוכה לה, ממילא חל עליהם שם שמים, ומבואר שחפצי חולין אפשר שיעשה שיחול עליהם שם שמים, וזה על ידי שעושה אותה לה³.

ויש לומר שזה מה שמרומז כאן בקרא **ועשו לי** פירוש שאם יעשו החפץ לשם שמים, **מקדש** הרי זה מתקדש, **ושכנתי בתוכם** ששם שמים יחול על החפץ עצמו, ודו"ק.

עוד נראה לבאר, שמרמז כאן שמי שמקדש את עצמו, במידת האמת, גורם להשראת השכינה על בני ישראל, והיינו **דמקדש**, בגימטריא אמ"ת (עם האותיות).

והיינו **ועשו לי** פירוש לשמי - **מקדש**, שזהו מידת האמת, שהיא הקדושה, אז **ושכנתי בתוכם**, שדבר זה גורם להשראת השכינה.

ככר זהב טהור יעשה אותה את כל הכלים האלה, (כ"ה ל"ט).

בעשיית המנורה מצינו דין מיוחד שהתורה הדגישה שהמנורה תיעשה כולה מככר זהב טהור.

והנה עיין רש"י, וזה לשונו, **ככר זהב טהור**, שלא יהיה משקלה עם כל כליה אלא ככה, לא פחות ולא יותר, ע"כ.

והנה מפשטות לשון רש"י משמע, (ובעצם כן משמע גם בפשטות לשון התורה גופא), שלא רק המנורה צריכה להיעשות מככר זהב טהור, אלא גם

(3) ועי' מש"כ בהגהת הגר"א על שו"ע או"ח (סי' תנ"ד), ועי' בריטב"א שם שכת' דשינוי השם ע"י מצוה, כגון לחם שנעשה מצה נחשב כשינוי רשות

המשכן שיהיו כופין אותו על החיוב לתרום, וכמו שכופין על כל המצוות, מכל מקום על בחינת תרומה של נדבת המשכן, אי אפשר לכופ, דהרי כל נתינה זו היא רק בנדיבות ליבו, וזה אינו שייך על ידי כפייה, ורק כשנותן מעצמו, ואדרבה כפייה היא ההיפך הגמור של נדיבות לב, ודו"ק.

ואף שילפינן מקרבנות שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני, אין זה אלא היכא דכתיב **לרצונו**, או **לרצונכם**, שפירושו לדעתכם, ובנוגע לדעת שפיר יש לומר שאף שאין זה אלא הגילוי דעת שבא על ידי הכפייה, מכל מקום זה דעתו, וכמו שכתב רמב"ם הלכות גרושין (פרק ב'), וזה לשונו, אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עברה והכה עד

(7 ע"י רש"י פר' קדושים.

שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר האסור לעשותו אין זה אנוס ממנו, אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה. לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העברות, ויצרו הוא שתקפו וכיון שהכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצונו, ע"כ.

אכן מה שבא מבחינת נדיבות הלב, אי אפשר להביא על ידי כפייה, ואינו שייך רק כשבא מעצמו, ודו"ק.

ויש לומר שזה מה שכתב כאן בתרגום יונתן, ולא באלמותא, והיינו דווקא בתרומה זו, של **ידבנו לבו**, שזה תרומת נדבה, ורק תרומת זו אינה בכפייה, וכנזכר שצריך נדיבות לב, ודו"ק.

ידי האש, שזה אסור, אבל מה שהוכנס לאש מותר להשתמש בו, אף אם אין זה בדיוק ככה, שהרי זה מה שיצא, ואין כאן איסור כלל. והיינו שמה שנתחדש כאן הוא, ששבו והכניסו לאש שמונים פעם, עד שיצא ככר, אבל עד אז השתמשו במה שיצא מן האש, ולא הוסיפו או גרעו ממנו שלא על ידי האש, ודו"ק.

ומקשה), שאינם נוהגים רק כשבאה מזהב, עיין שם.

והנה עיין בתוספות שם ד"ה דתניא ככר זהב טהור, שכתב שחמשה **זהב** כתיב, ארבע בפרשת ויקחו (כאן), וחד בפרשת בהעלותך, ושלושה מהם דורשים למיעוט, ואחד לגופו, ואחד לכלל ופרט, עיין שם.

והנה עיין בתוספות שם, דהך דין של ככר ילפינן לה מדכתיב כאן **ככר זהב טהור יעשה את כל הכלים האלה**, עיין שם.

והנה בהמשך לפסוק זה כתיב **וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בה**, ועיין ברש"י שם, וזה לשונו, **ראה** כאן **בהר** תבנית שאני מראה אותך, מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש, ע"כ.

ולכאורה צריך ביאור מה נתקשה משה במנורה יותר משאר כל הכלים, ולכאורה יש לומר שנתקשה כאן בדין הזה שנעשה מככר זהב טהור, ואיך אפשר לעשות מככר זהב בדיוק את מעשה המנורה.

והנה נראה להוסיף דלפי שיטת רש"י, שכתב שכל הכלים נכללו בהככר זהב, אפשר לומר שבזה גופא נתקשה משה, כמה זהב צריך למנורה וכמה לשאר הכלים, וכקושיית הרמב"ן, ועל זה ענה לו הקב"ה **אשר אתה מראה בה**, ודו"ק.

וזה גופא הראה לו מנורה של אש בצורת זהב שיידע כמה זהב לכל חלק וחלק.

ולפי זה מיושב תמיהת הרמב"ן על רש"י, שזה גופא היה מה שנתקשה משה, והקב"ה הראה לו ודו"ק.

ונראה השתא שיש ליישב מה שהוקשה ממנחות (כ"ט), דמשמע שם שהשתמשו במנורה אף שלא היה בדיוק ככר זהב.

ונראה דכיון דכאן בדין עשיית המנורה מככר זהב, כתיב **אשר אתה מראה בה**, פירוש שיזרוק לאש, ומה שיוצא בזה ישתמש, וכך הוה שמה שיצא השתמשו בו.

ומה שאמר שצריך להיות ככר לא פחות ולא יותר, פירוש שלא יקחו בהככר של על ידי האש, או שהכניסוהו לאש ועתה רוצה להפחית או להוסיף של על

כוס תנחומים

למשפחת שוורצבוים שיחיו

על פטירת אביהם, היקר שבאדם, משכים ומעריב לבתי כנסיות ומדרשות, אוהב תורה ולומדיה, השליך עצמו מנגד להציל נפשות ישראל מרדת שחת,

הרב **אהרן יוסף ב"ר מאיר ז"ל**

ובפרט לבנו הרב **יצחק שליט"א**

העמל בתורה ביגיעה, מקרב ישראל לאביהם שבשמים להטעימם מנועם אור התורה, אהוב למעלה ונחמד למטה, תלמיד נאמן לרבנו רה"י שליט"א

ולחתנו היקר

הרב **שיעה בלוי** ומשפחתו שיחיו

בעל הנחמות ירפא שברם

ובנחמת ציון ינוחמו.

הוצאות הגליון השבוע נודבו

לע"נ האי גברא יקירא פעל רבות למען הרבות כבוד שמים בעולם איש חסד ומרבה להיטיב בענות חן ובהארת פנים

הרב **אהרן יוסף ב"ר מאיר שוורצבוים זצ"ל**

נלב"ע ב' דר"ח אדר

ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ

הרה"ח **פסח ב"ר חיים הלוי זצ"ל**

במלאות י"ב חודש לפטירתו

ד' ניסן תשפ"ב

ת.נ.צ.ב.ה.